

НАРОДЕН ТЕАТЪР "И В А Н В А З О В"

Стенографски протокол

СЪВМЕСТНО ЗАСЕДАНИЕ

на

ДИРЕКЦИОННИЯ И ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

София, 14 юли 1983 година

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

О т к р и в а н е	
предс. Дико Фучеджиев	4 стр.
Д н е в е н р е д	5
По т. 1 от дневния ред	
Александра Маринова	5
Решение	6
По т. 2 от дневния ред	
предс. Дико Фучеджиев	7
Р е ш е н и е	12
По т. 3 от дневния ред	
Банчо Банов	12
Сава Хашъмов	16
Асен Шопов	17, 36
Крикор Азарян	20
Антония Каракостова	23
Енчо Халачев	24
Пелин Пелинов	27
Николай Лъшканов	28
Николина Лекова	32
Стефан Данаилов	33
Крум Табаков	35
предс. Дико Фучеджиев	41-50

НАРОДЕН ТЕАТЪР "И В А Н В А З О В"

Стенографски протокол

СЪВМЕСТНО ЗАСЕДАНИЕ

на

ДИРЕКЦИОННИЯ И ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

София, четвъртък, 14 юли 1983 година

/Открито в 16,10 ч./

П р и с ъ т с т в у в а т :

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Дико ФУЧЕДЖИЕВ

ЧЛЕНОВЕ: Банчо Банов

Антония Каракостова

Пелин Пелинов

Енчо Халачев

Крикор Азарян

Азиев Шопов

Николай Люцканов

Стефан Данаилов

Николина Лекова

Ванча Дойчева

Георги Черкелов

Сава Хашъмов

Кирил Кавадарков

Кирил Неделчев
Крум Табаков
Александър Григоров
Илия Драгнев
Николай Милев
Александър Панков

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Имаме болшинство и можем да открием заседанието. на Дирекционния и Художествения съвет, последно за сезона с дневен ред:

1. Обсъждане на драматизацията на романа на Павел Вежино "Нощем с белите коне" от Асен Шопов
2. Програма за м. септември и м. октомври
3. Обсъждане на въпроса за почивния ден на театъра през новия сезон
4. Разни.

Имате ли някакви предложения по дневния ред?

ПЕЛИН ПЕЛИНОВ: Предлагам да обърнем дневния ред в обратен посока. Техническите въпроси да ги решим в началото и да освободим доста хора. Първо да се приеме програмата, а след това да обсъждаме драматизацията.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Защо? Кой е излишен?

ПЕЛИН ПЕЛИНОВ: Има някои другари, които не участвуват в Художествения съвет.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Обаче са членове на Дирекционния съвет.

ПЕЛИН ПЕЛИНОВ: Затова предлагам първо да минат точките да Дирекционния съвет, а след това останалите.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: И така може, разбира се, обаче

да не се забавим много.

При това положение заседанието ще протече при следния

Д Н Е В Е Н Р Е Д

1. Приемане на програмата за м. септември и октомври.
2. Обсъждане на въпроса за почивния ден на театъра през новия сезон.
3. Обсъждане на драматизацията на романа на Павел Вежинов "Нощем с белите коне" от Асен Шопов.
4. Разни.

По т. 1 от дневния ред има думата др. Маринова.

I

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА:

Спектаклите ще се възстановят от 24 септември до 4 октомври: включително всеки ден, сутрин с техническа репетиция, след обяд с актьорска и вечерта - спектакъл. Това зависи от дължината на представлението. Аз говорих с отделните режисьори дали в 15, 16 или в 16,30 ч. ще започне актьорската репетиция, но това вече е подробност.

Откриваме сезона на 21 септември с "Януари". На 23-ти играем "Всяка есенна вечер" - тогава е 60-годишнината от Септемврийското въстание.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Кажете ги под ред.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: На 21 септември - "Януари",
на 22-ри - "Под игото"
на 23-ти - "Всяка есенна вечер"
на 24-ти - "Последният срок"

на 25-ти - "Майор Барбара"
26-ти е понеделник
на 27-ми - "Неочакван гост"
на 28-ми - "Лезистрата"
на 29-ти - "Сборен пункт"
на 30-ти - "Двубой"
на 1 октомври - "Иван Кондарев"
на 2-ри - "Опит за летене" - това е стотният спектакъл
3-ти е понеделник
на 4-ти - последното представление - "Котка върху
горещ ламарирер покрив".

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Извинявайте, но "Котка върху горещ ламарирен покрив" не може да се възстанови с една следобедна репетиция.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Всички ще бъдат възстановени по еднакъв начин. Изключение няма да правим. Ще почнете сутринта от 9 часа и ще я възстановите.

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: На камерна сцена:

на 21 септември - "Тяхната последна любов"

на 25-ти - "Ретро"

на 30-ти - "Милионерът"

СТЕФАН ДАНАИЛОВ: Защо на 23 септември ще се играе "Всяка есенна вечер", а не "Иван Кондарев"?

АЛЕКСАНДРА МАРИНОВА: "Иван Кондарев" не може да се играе, защото Ванча Дойчева няма да бъде в България.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Други въпроси има ли? - Няма.

П р и е м а с е програмата за възстановителните репетиции и за представленията през м. септември до 4 октомври.

Програмата за м. октомври ще се обяви допълнително.

Програмата за възстановителните репетиции и за целия м. октомври да се окачи долу, за да бъде известна и ясна за всички,

преди да излезат в отпуска. Т.е. утре сутринта да бъде закачена на входа.

II

Преминваме към т. 2 от дневния ред - по въпроса за почивния ден на театъра.

Другари, имам едно предложение, което не е отсега, разговарял съм по този въпрос, а именно през новия сезон почивният ден на театъра да бъде събота, вместо понеделник.

Искам да се аргументирам накратко и да кажа какви са моите съображения.

Почивният ден на театъра понеделник е установен много отдавна, при една друга ситуация, при която почивният ден на гражданите е единствен - неделя, и единствените културни развлечения са или театър, или някое кино, няма телевизия, няма много от развлеченията, които сега съществуват, и поради това е било прието в неделния ден, когато човек е свободен, да може да отиде на театър и да има някакви развлечения. Понеделникът е оставен за свободен ден на театъра.

Това са неща установени още преди 40-50 години, ако не и повече и аз смятам, че оттогава насам са настъпили много сериозни изменения в живота на хората, в бита, които се състоят в някои очевидни и елементарни неща.

Сега има два почивни дни - събота и неделя, съществува понятието уикенд - наименованието е чуждо, но на български то означава, че в петък вечерта всеки българин, особено моторизиран, се втурва нанякъде и се връща най-рано в неделя вечерта. Тоест той отсъства в събота и неделя още от петък вечерта. Ние знаем какво е движението по пътищата. Известно е на какво се дължи това - на автомобилите, които така масово наводниха нашия живот, на наличието на вили, на места за почивка и т.н., които имат

хората, и по мое мнение събота е денят, в който София е най-рядко населена. Няма никакво основание понеделник да бъде почивен ден, тъй като понеделник е един абсолютно редовен ден за целия български народ. Почивните дни са събота и неделя. На тъй като обикновено заминаването за почивка става или в петък вечерта или в събота сутринта, единствения най-ненаселен ден - това е известно, не го казвам само аз, така е по статистическите данни - е съботата. Голяма част от тези, които отиват на почивка, може би 90 на сто от тях, се връщат в неделя, тъй като в понеделник са на работа.

При воденето на разговори по този въпрос се изтъкваха аргументи от такъв характер, че това е денят, в който ние си вършим работа по учреждения, това е денят, в който имаме снимки и т.н. Аз смятам, че това е абсолютно несъстоятелно, тъй като Кинематографията винаги се съобразява с това положение, пък и не сме ние единственият театър, който си променя почивния ден. Освен това всеки от актьорите има достатъчно време, ако сутринта е на репетиции, след обяд да си свърши работа и от 18 часа да дойде за представлението, както е редът.

Смятам, че тази промяна е абсолютно наложителна с оглед както на интересите на театъра, така и с оглед на интереса на зрителите. Няма никакво основание понеделник, който е абсолютно нормален работен ден, да бъде почивен за Народния театър, а да се работи в събота, когато ние изпитваме затруднения - това могат да го потвърдят съответните служби - за публика.

При положение, че това предложение се приеме, ние ще го разгласим и популяризираме по радиото, телевизията, пресата, по всички средства за масова информация - и смятам, че по този начин ще влезем в крак с едно време, което е твърде различно от това, при което е бил установен понеделник като почивен ден на театъра, ще влезем в крак с цялата работеща система на нашата страна.

Събота е наистина най-неудобният ден, защото тогава най-много хора отсъствуват от София. Неделя е ден също не много удобен с оглед на тези нови навици на нашите хора, на все пак те в неделя се връщат, а понеделник е нормален ден.

Това е моето предложение. Апелирам Художественият и Дирекционният съвет да се отнесат сериозно към него, а не с оглед на някакъв личен интерес, който няма да бъде точен, разбира се. Готов съм да се разисква въпросът и ви давам думата.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ: Един въпрос - за администрацията също ли се предвижда такава промяна?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Администрацията не е проблем. Както желаете, така ще работи администрацията. Това зависи от художествено-творческия персонал. Ако на художествения състав е удобно вторник да е почивен ден, и за администрацията ще бъде почивен този ден. Това не е проблем. Те ще бъдат на такъв режим, на какъвто е художествения състав.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ: По сведенията на др. Колев събота "слаб" ден ли е?

КОЛЕВ: Другарката Лекова идва при нас, разговаряхме по този въпрос и аз ѝ казах какво е нашето становище.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Аз се заинтересувах, защото в съюзния комитет стана дума за това. Болшинството от членовете на съюзния са против приемането на съботата за почивен ден. Други бяха на обратно мнение.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Какви са аргументите?

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Веднага ще ги изтъкна. На първо място това е според нас един от най-силните дни за посещения. Вие може би сте прав донякъде за месеците септември, май, юни и юли, когато намалява софийската публика в този ден, но в най-силните месеци - ноември, декември, януари, февруари, март, април най-силни-

те дни са петък, събота и неделя. Това го потвърди и др. Колев, когато ходих при него.

Плюс това има и един друг момент - иманно в тези дни идват хора от провинцията, за да гледат театър. Имат възможност да дойдат да гледат театър в София и да преспят тук. А пък да не говорим и за другата страна на въпроса - това е единственият ден, в който празнично могат да отидат на театър, защото е почивен ден, почивен ден е и другият. Тоест хората, които обичат театъра, които имат отношение към театъра, ще дойдат с желание този ден на представление.

Разбира се, на втори план, който Вие така категорично отхвърляхте, са ангажиментите на актьорите в понеделник, свързани с Радио, с Телевизия, когато за актьорите от различните театри това е най-удобният ден, за да могат да ги съберат за работа. Но за мене е по-важен първият аргумент - че това е действително един силен ден за посещения на театъра от публиката. Говоря за силните месеци, а за септември, юни и юли всички знаем, че е така.

КОЛЕВ: Абсолютно съм съгласен, др. директор, нищо повече не мога да добавя. Другарката Лекова много хубаво обясни всичко.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Значи ти смяташ, че това е удобният ден.

КОЛЕВ: Тогава притокът от провинцията е много голям.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ: Съгласен съм с аргументите, които вложи Николина Лекова. А колкото се отнася до втория план, той си е един основен план, тъй като хората, които са основно натоварени в театъра - знаем кои са, те са толкова натоварени и в киното, в телевизията и радиото. И тъй като това не е централно решение на Съюза, за да се отнася за всички театри, а доколкото знам

просто на темата се е спрял коментарът, изцяло колективите са били против промяната.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Ти смяташ, че ако Съюзът ни нареди, ще го приемем?

СТЕФАН ДАНАИЛОВ: Не, но Телевизията няма да започне да работи в събота и неделя, на Кинематографията е забранено и трябва да взимат от профсъюзите разрешение колективите да снимат в събота и неделя.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Как се снимат тези от Сатиричния театър, на които почивният ден е вторник?

СТЕФАН ДАНАИЛОВ: Ами от Сатирата .../Весело оживление/... Това е друга страна...

Прави ми впечатление, че в програмата има някои неща, които могат да се изменят. Всички познаваме пиесите, които и в тежките месеци много по-лесно събират публика. Не е ли възможно, след като имаме четири-пет пиеси, които имат повече публика, в тези три критични месеци - май-юни-юли - да се изграт събитен ден да?

КИРИЛ КАВАДАРКОВ: За летните месеци би могло да се направи изключение и да бъде сменен почивният ден от понеделник със събота. Частично да бъде въведено това изменение.

АЛЕКСАНДЪР ГРИГОРОВ: Понеже се изреждат всички плюсове и минуси, има един плюс, ако театърът играе в понеделник - явява се като дежурен театър в този ден. Докато другите театри сменят по същия начин почивния си ден, ние бихме привлекли в понеделник хора, които са свободни да гледат представления в понеделник.

Освен това може да се помисли и по това предложение за частична промяна на почивния ден с оглед на сезона, ако въобще е редно да се лавира с почивния ден.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Искате ли друг думата? - Не.

Почивният ден остава понеделник. Не искам да длизам в противоречие с консервативни убеждения и навици, които нямат никакво основание. Съгласен съм. Аз смятах, че можем да намерим обща платформа за едно разумно предложение, но тъй като човекът е животно, което е много консервативно, свикнало с определени неща, независимо от това дали те са най-добрите, продължава да тепа по него и ние ще продължаваме да тепаме понеделник да е почивен ден.

Не искам да кажа за никого нищо лошо, но това е въпрос на мнение и на убеждение. На театъра от това нищо няма да му стане, ние си изпълняваме плана. Щом и Колев казва, че така е по-удобно, така ще бъде.

КОЛЕВ: Другарят Григоров каза, че може да бъде нещо междинно. И другарката Лекова каза това.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Защо се спираш на това, което е казал др. Григоров? Ти сутринта какво каза? Защо се оправдаваш и с др. Лекова? Нали ти си човекът, който знае най-добре какво става.

КОЛЕВ: Съгласен съм да минем към нещо междинно.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Не може междинно! Не можем да разиграваме публиката, на която достатъчно е да промениш веднаж деня и след това ще изпаднем в не знам какво положение.

III

Минаваме към т. 3 от дневния ред - Обсъждане на драматизацията на романа на Павел Вежинов "Нощем с белите коне" от Асен Шопов. Има думата др. Банчо Банов за встъпление.

БАНЧО БАНОВ:

Известно е, че въпреки усилията, които бяха положени от страна на театъра за получаване в него на български пиеси,

написани специално за театър, които да отговарят на сложните проблеми на нашето време, които да отговарят на високото равнище на театъра. Такива произведения се оказаха толкова малко количество, че бихме могли спокойно да кажем, че ги няма.

При това положение театърът мина към една практика, която не е измислена от него и не е правена за първи път. Премина към драматизациите на значителни произведения от други жанрове.

Известно е също така, че през последните години значителен разцвет в нашата литература претърпя романът. Наистина през последните години ние можем да се похвалим с ярки и силни белетристични произведения. От тези произведения за днешно време, за нашия съвременник, за проблемите на нашия днешен живот ръководството на театъра се спря на романа "Нощем с белике коне" който и по мнението на критиката, и по мнение на нашата общественост, и по получените вече награди, ако става въпрос за награди, има едно високо признание.

В момента, когато се реши да се прави една такава драматизация, съществуваха определени страхове - сложният многоплатов строеж на романа, богатството на проблеми в него, големият брой действащи лица, скритата в него конфликтност. Искам веднага да кажа, че в предлаганата на Художествения съвет драматизация тези страхове се оказаха неоснователни и пред нас стои едно произведение, което има високи сценични достойнства.

Първото и най-главното сред тях е, че в своя цялостен вид то остава вярно, съвсем вярно на големия наш писател. Тук искам да отворя една скоба и да кажа, че той искаше да присъства на нашия съвет, но получи някаква сърдечна криза и в момента е в Правителствената болница.

И инсценировката, направена от Асен Шопов, личи големото уважение към литературната стойност на произведението. То

се разгръща в цялата му широта, с богатството на проблемите и със сложността най-вече на характерите.

Пак повтарям - първото достоинство на драматизацията е голямата вярност към автора и дори там, където в романа някои неща не са съвсем обосновани, това включително се е отразило на драматизацията. Асен Шопов се е движил изключително в рамките на романа, обогатявайки и доразвивайки нужните му сцени.

В тази насока мене ми се струва, че, подчертавам - верен на романа, той му предава една стройност, отсича от романа излишното и го подрежда в един строен ред, за да изпъкне с цялата ѝ сложност основната линия на произведението, а това е създаването на нашия съвременник, темата за таланта на човека, за неговото предназначение в живота, темата за сложността да бъдеш в наше време водеща личност.

Драматизаторът деликатно е извел линията на Сашо, на племенникът на академик Урумов, един човек, който очевидно е една от талантливите и ярки представители, фигури на нашата младеж и с художествени средства показва и опасностите, които се крият в неговата първоначална безкомпромисност, амбициозност, и богатствата, които се крият в неговия талант. До него стои образът на академик Урумов, също така многопластов, също така необикновен, образът на човека, на когото не достига активност, не достига решителност, каквато има в повече Сашо, и авторът справедливо поставя въпросът кое в нашия свят е по-важно, какво ще бъде мястото на едното и на другото.

Темата за стойността на човешката доброта, на човешката съвест също така стои в различните пластове на произведението.

Едно от другите богатства на тази драматизация е широкото разгръщане на днешния живот с характерното майсторство на Павел Вежинов. На пръв поглед разговорите се водят за обикновени

неща, а зад тях клокочи конфликтът на нашия ден, тревогата на нашето време. И не случайно бих искал да посоча темата, която разглежда академик Урумев - темата за зловредните клетки, които самият организъм си заражда и с които сам трябва да се справи. Това е ед^на от темите, които влизат в цялата музеечна структура на произведението.

Любовната тема, ако мога така да се изразя, проведена от начало до край, също така е в една метафорична връзка с главната тема на произведението - какъв трябва да бъде съвременникът.

Искам да отбележа още едно достойнство на произведението. Това са многото въпроси и то тревожни въпроси за нашия ден, които то поставя. Пак ще повторя, че с характерното за Павел Вежинов майсторство тези въпроси изпълват в обикновените разговори.

За да не ви отегчавам повече, бих искал да се спра на няколко факти. Очевидно е, че драматизацията в този си вид от 115 страници няма да остане. Очевидни са в нея някои дължини, спорянето с които е въпрос на чисто професионална опитност от страна на др. Шопов. Очевидни са някои немотивирани сцени, които по романа минават незабелязано от сладкодумството на разказвача, но поставени на сцената веднага ще изпълнат и те би трябвало да се мотивират. Очевидно е също така, че във финала има какво още да се пипне, но искам да подчертая, че в този вид е свършена голямата, трудната, творческата работа. Това, което остава, според мене е да се даде възможност на драматизатора да го види след и известно време от петнадесет-двадесет дена с малко поохладнели очи и да го доведе до един театрален вид. Но това според мене е далеч по-лесна и аз бих казал "занаятчийска" работа. Трудната, голямата работа, идейно-художествената работа е свършена и тя е пред нас.

Литературното бюро предлага да се приеме това произведение и смята, че с него нашият театър достойно ще защити своята фирма, ще защити своята задача да покаже и нашите съвременници, и проблемите, и най-важно - тревогите на днешния ден.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Имате думата.

САВА ХАШЪМОВ:

Не мисля, че мога да кажа нещо повече от това, което каза Банчо. Всичко това го разбрах и се радвам, че го разбрах от драматизацията, но понеже съм работил с Асен Шопов и съм гледал и участвувал в обсъждането на негови работи, за мене в случая по-интересно и по-важно е това какво той мисли. Защото, ако си спомняте, при обсъждането на декора на "Всяка есенна вечер", аз казах, че разбрах какъв ще бъде резултатът, разбрах какво мисли Асен, даже и по начина, по който ни се поснесе декорът. Така че и в случая за мене е по-важно и по-интересно какво мисли той в момента не въз основа на тези 115 страници, не въз основа на тези 60-70 епизода или епизодчета и картинки, а какво смята той от тук нататък, защото това, което каза Банчо, мисля, че на всички ни е ясно.

Искам да кажа нещо, което не е като несъгласие с Банчо, но ми беше много приятно, че Асен Шопов е запазил сладкодумството на автора, ако може да се употреби тази малко груба за случая дума сладкодемство. Просто е оставил този много приятен за четене и за слушане, но много по-остър и конфликтен диалог, който с такова майсторство владее Павел Вежинов и който, позволявам си да похваля нашия приятел, с такова майсторство е пренесъл в драматизацията. Това на мене действително ми направи силно впечатление, а една пиеса, когато я четеш и ти е приятна даже и на ум за слушане, вече е пиеса.

Нищо повече не бих могъл да прибавя, просто бих помолил Асен Шопов да каже нещо за всичко това.

Накрая бих казал само, че съм много възрастен за Сашо и много млад за Урумов, така че мога само да съжалявам.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Ами тогава да чуем Асен Шопов.

АСЕН ШОПОВ:

Не бих искал думите ми да се сметнат като начални или като обобщителни, но действително има нещо, което дължа като обяснение. Това е вероятно усещането у всички на липсата в предложениния текст на определен ремарк в характер, който да внесе яснота за намеренията чисто режисьорските, а не драматургическите, за ориентацията към намеренията за театъра. В процеса на работата те съществуваша, но се привнесоха към един обем доста голям и малко ме изплашиха, увеличавайки страниците. Аз се опитах да се освободя от този материал, за да видя каква е действителната картина, от една страна, а от друга страна, те влезнаха като чужда литература, т.е. като текст без стойност на литература към един високо литературен текст, който аз уважавам и възприемам по начина, по който коментира Сава Хашъмов лекотата и удоволствието с което се чете авторивият текст, освободен от многото страници и редове на романа и получил един синтез може би в най-хубавото, предназначено за сцената. Това беше първото и може би по-важното съображение да освободя присъствието на текста на Павел Вежинов от чужд нелитературен текст.

Мисля, че оцених такъв момент, че хората, които ще четат на основата на професионалния опит могат да свържат, представят или обяснят монтажния характер на чисто драматургическия материал, който е използван, без да се ангажират и без да претендирам аз за онази конкретна представа що да представлява от това ще се проектира на сцената. Тоест задачата беше какво от

съдържанието на ромата като идеи, теми и образи ще се интерпретира в сценичен вариант. Затова може би се получава един такъв недостатък при четенето или една реакция за липса на нещо, което да ни подсказва и изясни защо примерно ни в клин ни в ръкав в сцената на събранието Криста ще се обади буквално директно вързано за диалог по място на действие, където тя е алогично да присъствува, ще се прехвърля като че ли произволно действието от едно място на друго, което лесно би могло да се обясни в хода на действието, на основната мисъл и на конфликта в произведението,

Това, грубо казано, за онова, което като че ли дължа на четящите.

Това, което Савата иска като представа, като намерение, като отношение мисля, че думите, които Павел Вежинов споделя в няколко реда, с които се обръща към читателите, го съдържат и някак си не е прието авторът да коментира произведението, което е написал и че от само себе си самият прочит предполага читателят сам да стигне до изводите на автора и да се добере до дълбокия смисъл на произведението и въпреки това той все пак си позволява да изкоментира най-основното с няколко реда, като акцентува върху темата за човешкото достойнство.

Аз мисля, че това е най-значимото, заложено в произведението, което би трябвало да се анализира във всички възможни посоки, във всички аспекти, в които е заложено едно повествование широко, какъвто е романът, всеобхватно и загребващо, рисуващо една картина на съвременния живот във всички посоки и измерения. Даже самото понятие драматизация на едно произведение, вече предназначено за ново сценично художествено произведение - спектакълът, предполага известен ъгъл на самия избор, или ъгълът, от който ще се гледат нещата, предполага нещо ново в ракурса, в който ще се постави и погледне това произведение.

Моето намерение в случая допускам, че в би трябвало да бъде прочетено на страниците на драматизацията и то е в рамките на определените от автора параметри на човешкото достойнство твърде широки граници, които се проектират и излизат извън границите на сюжета, извън границите на битово-обстоятелствените взаимоотношения между хората, а се проектират в една много широка проекция, която има обществена значимост и носи тревогата, която напуска границите на регионалното, напуска границите на националното и се издига до една тревога, която в същност е основната тревога на деня, на времето, в което живеем, тревога за съдбата на човечеството, за този абсурд, за този парадокс, за този конфликт, за този диалог, който се води между съзнанието и емоционалната природа на човешкия свят, който конфликт е изразен в това дали степента, до която е достигнало човешкото съзнание, ще допусне да изпаднем в трагичния абсурд да се самоунищожим, т.е. този венец на природата да бъде в състояние да не може да преодолее всички сили и всички тенденции, които го влекат неудържимо към самоунищожение.

Художественият образ, когато говорим за произведение на изкуството, който авторът е намерил, е изключително силен, изключително засягащ човешката чувствителност. Имам пред вид публиката, която ще консумира произведението, в една изключително сложна, деликатна и остра съпоставка, резонираща в човешките отношения. Да се потърси образна съпоставка на еготистичното поведение на раковата клетка, която в даден момент неясен засега на науката механизъм започва да унищожава средата, в която съществува, да се потърси алюзията в човешкото поведение, природата на егоизма, затова че ние къде съзнателно, къде подсъзнателно вече държим сметка, подчинени на много тенденции, които не искам да коментирам, сме способни аналогично на това явление да се държим, унищожавайки средата, в която съществуваме. Ние знаете,

че тревогата за унищожаване на природната среда, в която съществуваме, е тема равна на темата за опазването на мира и за живот на планетата. Това е изключително силен художествен образ, който в основата си и в изложението на автора ме е провокирал и мисля, че ако нещо мога да споделя като намерение, като тенденция, като нещо, което бих искал, тръгвайки от сюжета да стигна до обобщението, то обобщението може да бъде само в тази посока и да съдържа тази тревога. А ако това би било насилие над материала, то аз съм склонен да приема тази опасност. Но моето намерение като поглед за театър през това произведение е в тази насока. Затова е и запазен основно романизиращият характер на произведението, т. е. не се опитвам да взема сюжетно-обстоятелствени сцени, които могат да бъдат подчинени на известни изисквания на сцената и да се превърне в нещо близко до пиеса, а нарочно, съзнателно търся така наречения роман-повествование на сцената, който да съдържа всички аспекти на изложението в романа.

Със средствата на поетическото обобщение вероятно тенденцията на представлението ще бъде в широките параметри на третирането на този проблем за съхраняването на човешкото достойнство в най-широките измерения на това понятие до степен ще бъдем ли достойни да съхраним онова, което природата ни е дала, или ще "съумеем" да го унищожим, без да имаме гаранцията и представата, че тази случайност на възможността да се породи този живот в космически измерения може и да не се случи втори път.

КРИКОР АЗАРЯН:

Като прочетох драматизацията на Асен Шопов, като си спомних и впечатленията, с които бях останал при прочита на романа преди години, без перспективата, че някога може да бъде драматизиран и ще съществува като пиеса, отчитайки и истината, казана от Банчо и другите изказали се, че драматизацията е направена доста

добросъвестно, разчитайки белетристичното произведение, видях в драматизацията един момент, който в сравнение с другите сцени е най-отчетливо даден и се различава или акцентува. Става въпрос за Сашо. От тук започнаха да живеят в мене та_кива мисли, че Шопов иска да направи един спектакъл за приемствеността. Всичко това, което се говори тук за образа на учения, на ръководителя, за отговорността, за заплахата и т.н., всичко това съществува, но за мене остава като доминираща тема темата за приемствеността. Това е една немалоеценна тема и ако аз сега си позволявам да взема думата и да говоря за това, то е затова защото съм бил в положението на моя колега и знам когато човек се хвърли в такъв един океан, как тръгва с едни намерения, които сякаш са ясни и постепенно този огромен материал има способността да превръща второстепенното в първостепенно, или с други думи става нещо, което е много противоположно за един човек, който трябва да концентрира нещата. В смисъл, че той загубва чувството за по-важното от по-маловажното.

Не съм чел рецензиите и вероятно изпадам в положението на някакъв глупак, който открива дървения велосипед и сигурно погрешно го открива, вероятно там става въпрос за нещо друго, а аз ще говоря за трето, но все пак Пушкин казва "Прости ми, господи, но поезията и близо до глупостта". Става дума за това, че произведението се казва "Нощем с белите коне". Защо се казва така? Струва ми се, че конете това е една метафора на красотата, на нещо свършено, на нещо устремено, на нещо първично, на нещо, което е и Аполон, и Диониси, някакъв обобщен образ на тези вечни неща в живота. Аз не възприемам професора в неговата диалектична сложност. Не го казах точно, но аз не го възприемам като човек, или както Банчо каза, че истината е някъде в средата между Сашо и професора. С други думи, какъв да бъде човек и как

трябва да живее, това е между професора и Сашо. Според мене професорът е един прекрасен човек. Струва ми се, че академик Урумовтова е един кон в лунната синя нощ и ако Сашо прави тези крачки от началото като един талантилив, но егоцентричен човек, неспособен да обича, един човек, който не се интересува от избора на средствата за постигането на целта, то ние накрая го виждаме като човек, който прави първата крачка. Или с други думи, той освен професора, своя учител, своя кумир, заобичва друг човек. Любовта към човечеството започва от любовта към един човек. Не можеш да се тревожиш за човечеството, ако си неспособен да обичаш поне един човек.

Струва ми се, че в това има някакъв по-значим смислов знак, когато професорът умира тогава, когато научава, че неговият син, така да се каже, другият, който идва след него, онзи, който ще поеме неговото място, е направил тези първа крачка.

И в този смисъл аз не искам да крия пристрастието си към този човек и бих апелирал към Асен още веднаж да попрегледа материала, неизпускайки из очи тази линия, затова защото тези кардинални, капитални проблеми на нашето време много трудно могат да бъдат изразени в театъра. Те се казват, но те не могат да го стигнат. Но когато ние виждаме как крачка по крачка един човек се променя и разбираме защо се променя, въпросът не е да търсим лекарства против рака, защото тази система до никъде няма да ни доведе, тъй като злото е приспособимо, силно адаптиращо се и може да стигне дотам, че даже да се стимулира от тези лекарства. Целият проблем е, че то се ражда в нас самите и че то е някак си такова, че изисква средата да се промени, да се промени нещо в начина на живот. Или с други думи бели коне ни трябва на нас. И струва ми се, че ако Сашо се променя, то е точно затова, защото има един професор, има един образец, има един човек, в който

може да се огледа, който с примера си, с живота си показва какво трябва да се направи. Е, това е средата! Този цитат на Спиноза не е случаен.

Не бих искал да пропусна да кажа, че наистина има много излишни неща. И това аз бих могъл да го кажа като човек, който за пръв път е прочел материала и трябва да кажа сигурно -извинявай за самочувствието ми, Асене,- по-добре, отколкото ти, който сто пъти си ги чел. Това отиване в Унгария е излишно. То повтаря темата, която по-нататък се развива много интересно с майката на Криста, с Мария. Там има някакво доближаване на тази тема. В драматизацията има много такива сцени.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА:

Това, което ми харесва много като находка в драматизацията, е онова равновесие и хармония, които съществуват между субективния поток на съзнанието на проф. Урумов и оптимизиращия свят, който ни се предлага на сцената. В това отношение считам за находка при сценичната реализация на произведението тези пластични инвенции, които има текстът на професора под формата на монолог, които са една висока литература и един свят, който дава на произведението едни много по-широки мащаби от субективния космос на човека.

Нещо, което на мене ми се струва, че има да се довършва в драматизацията, е да има един по-ярък сценичен финал за този интересен образ Кишо, защото това е една интересна тема. Особено ми допада намереното монтажно съпоставяне на нещата около темата на таланта, как се събира и как се фокусира диалогът между двата свята на разделеното човечество, ако мога така да се изразя. Кишо продава дарбата си на технически гений на автоматите в "Лувапарк", Хари е друг интересен образ. ..

Общо взето моето усещане е, че в първата част има едно

рехаво стъпване в нещата, а след това имаме много стабилна втора и трета част. Това са нещата, които ми се струва, че Асен трябва да прегледа и прецизира като хармония, като блясък, ако щете, като форма. А иначе това, че темата на това произведение засяга всеки един от нас, че това са значими проблеми на днешния ден, говори за достойнството на театъра да се обърне към това голямо литературно произведение.

На добър час!

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ:

Това, което се каза от Банчо въстъпителното му слово, за голямата вярност на Асен към романа, е очевидно така, но аз искам да споделя, че малко се боя за това предоверяване на Асен на романа. Аз го познавам като един способен човек и вероятно Савата имаше право, като зададе въпроса за едно откриване на намеренията на Асен по отношение на бъдещия си спектакъл. В този вид, в който е представена драматизацията, ми се струва, че е доста оголена.

Директорът поиска да казваме практически неща и аз пропускам всички онези хубави неща, за които се говори. И за мен е хубаво, че е останал максимално верен на автора. В определението на жанра пише "роман" и това мене малко ме смущава, тъй като не само определението на жанра е роман, но и цялото повествование нататък е несъобразено и лишено от законите на драматургията, на сценическия жанр. Асен знае много добре това нещо, за да му се казва. Лично това ме смущава, че героите са малко повече повествователни, разказвателни, отколкото действени, разкриващи характерите си в действие. Има по-голямо количество обяснителност, което е спъване на действието. Прекалено много се обясняват нещата. Това довежда до количествено нарастване на материала в тези 115

страници, а те биха били и повече, защото винаги като четем една пиеса, ние я четем с ремарковия материал, с който вероятно ще бъде към 150 или най-малко към 130 страници. Това че ги няма, не е беда, защото Асен знае какво трябва да търси и той съответно се аргументира, че няма да бъдат на това литературно равнище.

Но да ви кажа право, аз се смутих малко и от неговото обяснение, тъй като очаквах да конкретизира нещата по въпроса на Савата, обаче отговорът беше повече в обобщение на крайните намерения, в големите обобщения, в крайните цели, които се преследват, без да чуем нещо конкретно за образите, за характерите, а известно е, че в една пиеса образите, характерите, мотивировките на действието, пълнотата на образите определят резултатите, които се получават. Досега ние чухме повече за резултатите, без да имаме възможност в този доста оголен вид да почувствуваме това в драматизацията, а те са такива, че на места имаме усещане за малко баналност в повествованието.

Струва ми се, че е наложително след една дистанция от по-голям период от време повторно преглеждане на материала и повторно организиране като сценичен материал, защото пак казвам, че все още материалът е много повествователен, макар че е извадена пряката реч, макар че всичко се води в реплики като текст. Все още е твърде много повествователно.

Банчо спомена като един от силните аргументи на пиесата многобройността на персонажа. Едва ли на Банчо не му е известно, че многобройността на персонажа не е достоинство на една пиеса, а е обратното - нейн минус. Колкото повече персонаж има, толкова по-малко имаме възможност да концентрираме вниманието си върху основните теми, върху основния проблем. В този смисъл ми се струва, че някъде може да се помисли за отпадане на някои второстепенни персонажи за сметка на развитието на друга линия, да речем

тази линия , която Азарян спомена между другото в изказването си - линията Сашо-Урумов. Очевидно това ще е централната линия и около нея вероятно трябва да се направи всичко възможно да се групират нещата, а другите да бъдат спомагателни. Където не са необходими, героите да спаднат, като това може да се прехвърли и като текст, и като обстоятелство в поведението на другите герои. Това само би окрупнило основната линия в драматизацията, а тя е очевидно Урумов-Сашо.

Така както е обрисувал Сашо, на мене не ми е много ясно неговото поведение. Аз даже като затворих драматизацията, си мислех, че това е едно карьеристче. Недостатъчно плътно е изследвана тази линия Урумов-Сашо , за да се остане наистина с такова впечатление и това налага още едно преглеждане на материала от тази гледна точка.

И като стигнах до тази точка, пак ми се иска да кажа, че и след изказването на Асен малко трудно долових неговата гледна точка към романа, към това произведение. Прекалено много е предадено съществуващото положение в романа, извадено като реплики, като диалог. Искан ми се в следващата преработка, която ще направи Асен, да мога по-лесно да уловя неговото отношение, т.е. неговата гледна точка към събитията, за които той ще разказва.

Асен има опита и таланта да направи това нещо и аз съм склонен да вярвам, че Асен вероятно има пред вид много неща, които не е казал в ремарките и в това обяснение. Той просто е искал да се отдалечи от това, че е режисьор, а е само драматизатор и е искал добросъвестно да изпълни задачата си да пренесе текста на сценичен език, но все пак той не може да не е мислил - ще ни излъже, ако каже, че не е мислил - и като режисьор как ще изглежда това на сцената в последна сметка. Той дори без да е искал, е мислил за това нещо.

Искам да завърша с това, че трябва да повярваме на Асен, защото той носи това нещо в себе си и ще ни го покаже в бъдещия спектакъл с всички онези неща, които ние виждаме като несвършенства в така представената ни драматизация.

ПЕЛИН ПЕЛИНОВ:

Не знам дали е имало друг случай в нашия съвет, при който някой от неговите членове да не е чел романа. Ако има, ми е любопитно да разбера той как мисли, но аз не съм чел романа. Правя това признание, за да ви кажа как гледа един човек на драматизацията, който не е чел романа.

Много неща в драматизацията не са ми ясни, тъй че ако Асен реши да преработва нещо, той трябва да изясни тези неща, които зрителите, нечели романа, не биха могли да разберат.

Второ, струва ми се, че написаното отпред роман в три части, още не е защита или застраховка, че аз няма да пиша сценично произведение по законите на драматургията и на сцената. Какво е написано отпред - роман, повест, басня или хроника, това не е толкова важно, защото в края на краищата зрителят не се интересува от него и на сцената той иска драматично произведение,

написано по законите на драматургията, със съответния конфликт, със съответните повишения, сблъсъци и т.н.

Мисля, че в това, което е направено от Асен много интелигентно и много ловко, нещата са разляти, пръснати са и вероятно той в главата си има някакво решение, но от това, което чета, не мога да го видя като един събран спектакъл на сцената.

Трето, смятам като повторение на това, което вече чуваме, че много от образите и много от сцените с тази разлятост са излишни. В стремежа да се съхрани всичко от романа, се загубва основното и ако Асен работи това лято, аз му препоръчвам да съсредоточи своето внимание по основната линия Урумев-Сашо, а другото да

го изостави, доколкото е възможно.

И все пак всичкото това го казвам под резерва, защото аз дълбоко вярвам на Асен Шопов, че той има нещо в главата си, което не е записано тук и което той ще го направи на сцената.

Ще се върна малко назад. Аз не харесах това, което Люцканов представи като литературен материал в "Лизистрата", смятах го за хаос и му го казах на четири очи. На съвета мълчах, затова защото не го харесах, а не исках да го убивам, обаче сценичният резултат показва съвсем друго. Той се размина коренно с литературния материал, коренно с моите виждания по този литературен материал.

Мисля, че случаят и тук ще бъде такъв и затова казвам, че вероятно Асен носи в главата си нещо, което ~~не~~ го виждам тук /в драматизацията/, но дълбоко вярвам в неговите възможности.

Все пак, другарю директор, струва ми се, че през есента трябва да видим някакъв по-съкратен и вероятно по-изяснен вариант на драматизацията.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ:

Аз много рядко се затруднявам да се изказвам, защото ми е ясно това, което казвам, но сега наистина съм затруднен. Затруднен съм не от това, че се страхувам да кажа това, което мисля, но не ми е ясно какво точно искам да кажа и си признавам това.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: И ти си бил в същото положение, така че си облекчен.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ: Аз искам да изкажа личното мое субективно отношение към проблемите и към литературния материал и на второ място към необходимостта да се направи и това, което е направено от Асен Шопов. Първото почти няма значение. Аз лично не харесвам този роман, той ми е далечен, той за мене е някаква

интелигенщина, която не ми е интересна.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Ти си по селския жанр.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ: Не по селския жанр, но обичам да присъствува народностното начало, народностния живот, душевността на нацията, ако мога така да се изразя.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Елин Пелин, Стоян Даскалов...

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ: Такъв тип литература на мене просто ми е чужда, но това няма значение, веднаж решено значи трябва да се направи и аз съм длъжен да оценя това, което е направено.

Оценявам огромния труд, положен за това кратко време от Асен Шопов. Цяло робство е да се заловиш да правиш такова нещо. Оценявам и удилията му да бъде верен на уважавания от него автор Павел Вежинов. Приемам работата на Асен Шопов като първи етап, като нещо, което е направено сега за първи път и щом е за първи път, то не може да не носи белезите на първоначалното натрупване. Не случайно затова е и толкова дълго, многословно и т.н.. Но щом е първи вариант, ще последва и втори.

Това, което на мене не ми достига, е вън от основното, че такъв тип материал на мене не ми допада. Аз се съгласявах и се мъчих да изведа мислите си по същия начин, както каза Азарян. Не можеш да се приобшиш към човечеството вън от националното, не можеш да обещаш цялото човечество, ако не обичаш един човек, както каза на религиозна почва Достоевски. Задавах си въпроса защо в същност умира академик Урумов? Аз не изпитвам жал към него. Значи в съзнанието ми не загива никаква стойност, на която аз държа. И се мъчих да си отговоря по един абсолютно режисьорски утилитарен начин. Той в сублимния момент на живота си, когато трябва да изведе борбата докрай, казва добре, вие сте прави, аз си отивам. А той е академикът, той е човекът, който води борбата за живота - да открие разковничето срещу рака във всичките му

смисли - малци и големи философски. И изведнаж той казва: хей ви масата, хей ви работата, аз ще разговарям с американците.

БАНЧО БАНОВ: Не е така.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ: Казвам го само така, примитивно си отговарям. В същност какво извършва героят, който стига до съвсем практични и до съвсем дребни на вид неща? На този въпрос аз не мога да си отговоря точно или по-точно мога да си отговоря по два начина: единият е реалният, който го има в романа, че това е един интелегент, който се е изморил от многообразието на живота ^{оженил} ~~се~~ се за една жена, която му изменила, после не знам с баща му какво станало и т.н. и се оказва слаб да дъвърши едно дело, на което е посветил живота си и което дело в същност навлиза в решителния етап на живота му.

КРИКОР АЗАРЯН: Той не се отказва от делото си, отказва се от поста си.

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ: Отказва се от поста си, но в наше време понеже той е съвременен герой, който трку-така се отказва от поста си. Тоест ние не можем да търсим в негово лице онзи тип герой, който на нас ни е нужен. Тук аз не го разбирам и считам, че обяснението е в това, че е или онзи интелегент, който е слаб и не може да устои на всички охалвания, ръгания, блъскания, морални и във всички аспекти, а вторият момент е много интересно изтъкван от Азарян. И на мене ми се въртяха в главата такива мисли, но ето че той ги намери и ги извиси в нещо по-точно. От момента, в който Сашо стана човек, обикна Криста и разбра какво означава твва, академикът си отива от този живот тогава, когато неговото дело попада в ръцете на човек, който може да поеме работата, макар и вече от поколение с по-яки лакти.

ГЕОРГИ ЧЕРКЕЛОВ: Значи всичко е наред...

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ: Така мога да си обясня решението на

на конфликта и на проблемите от гледна точка на нравственост, пък ако щете и на буквална действителност в романа. Това е първото нещо, което не ми е ясно в драматизацията и ако аз работя по тази задача, бих се захванал именно тук да изясня нещата. Но има достатъчно време и Асен ще се конкретизира и няма да върви към такива общчовешки проблеми, които, както каза Азарян, трудно се играят.

Това е първото, което исках да кажа.

Второто, много обяснителни и обстоятелствени са многословията. Роман - роман, но все пак законите на драматизацията изискват от десет изречения да се напише едно. Концентрирай ги, о цяла страница направи едно изречение. Чеховото правило - от Ялта изпраща телеграма до Москва: "От цялата страница да остане "жената е жена". А ти отиваш към обратното. Който иска, ще прочете романа, но човек идва тук, за да прочете в концентриран, канализиран вид произведението.

И във връзка с това третият проблем, който искам да повдигна, и да те инжектирам, ако това ти влиза в работата, е, че някъде драматизацията е многопособна, като в нея има и романистично начало, разказвателно и обстоятелствено, има монолози и то не монолози на Хамлет, когато нещата стигат дотам, че човек трябва да заговори на глас. Толкова е емоционален индивидуалният кипеж и атмосфера, че трябва да излезат навън и да се обяснят разказвателно, обяснително. После от това романистично разказвателно начало отиваш изведнаж в илюстративни и картинни неща от друг вид театър. И прав е тук Азарян, че има абсолютно ненужни сцени. Мисля, че трябва да се съкрати до минимум цялата тази мафия, сред която се движи Сашо... И Хачо Бояджиев щом влезе в романистиката!... Наименовани са всички софийски герои. Това е Леа, това е Вили, това е Хачо и т.н. Цялата тази булевардна разправа трябва да отпадне. Средата, в която се движи Сашо, който поема

шафетата на нравствената борба и ще и занесе нещата нанякъде, според мене е излишна и това нещо трябва да отпадне.

Аз мисля, че има достатъчно време, лятото е един прекрасен период за работа, ако се отиде на по-тихо и зелено място и Асен като се отдалечи от всичко това, ще направи нещата такива, каквито трябва да бъдат. Никой не е в състояние изведнаж да почне и да направи всичко.

Пожелавам "На добър час!"

НИКОЛИНА ЛЕКОВА:

Трудно е да проема с възторг драматизацията, защото аз съм от тези, които с възторг приеха романа. През изминалите години видяхме някои неща отразени в други произведения като проблеми, но така или иначе това е едно от големите произведения на българските писатели. И естествено е сега малко да се смущаваме, когато това произведение трябва да се представи на сцената.

Основното нещо, което ме впечатли, когато четох драматизацията, беше, че липсва обяснението защо се нарича "Нощем с белите коне". Разбира се, дадох си отговор, че това ще бъде въпрос на режисьорско решение. А плюс това като че ли надделяват повече като ярки впечатления младежите около Сашо и затова в някои отношения е прав Николай Люцканов.

Линията на поведение на професора е по обем много богата и много сложна, но някак си издребнява в нещо, без да мога да кажа какво. Върху това трябва също така да се помисли.

Наистина не обходимо е, колкото е възможно, да отпаднат някои от епизодите, които не работят за професора и за Сашо, но ако работят, трябва задължително да останат.

Нещо конкретно, което направо ме отблъсна, е епизодът с Кисъв точно преди смъртта. Струва ми се, че или въобще не трябва да го има този епизод, или да му се намери някъде другаде

място. Там има основен спад в решението на драматизацията с този човек.

На добър час! Доста тежка ще бъде работата.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ:

Странно ни прозвуча това изказване, че член на литературното бюро не е чел романа.

ПРЕД. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: То не е хубаво, но се случва.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ: Всички добре знаем каква е тенденцията и какво представлява това **главоблъскане** да се търси подходящо произведение и т.н., като се съобразяваме с изискванията на конгресите на ЦК на БКП за съвременния герой и с това, което желае да види нашият зрител.

Струва ми се, че отдалечавайки се десетина години от излизането на романа, това, което представя сега Асен Шопод като драматизация на романа, ни показва по-извисен и по-интересен образа на Урумов. Но от гледна точка на нашата съвременност ми се струва, че акцентът във всички случаи трябва да бъде върху това поколение, което ще замени старото. А тъй като всички ние живеем в това време, някои имат големи синове и дъщери, мисля, че не е правилно да махнем изцяло обкръжението на Сашо, защото то съществува. Пък и на мене ми се струва, че основното действащо лице като ум, като интерес, като начин на живеене от някаква сегашна гледна точка, независимо дали я приемаме или не, това е именно Сашо. Така че ако Асен изчисти това обкръжение, което е много негативно, при отношения, които така често се срещат сега, мисля, че ще се оголи Сашо, който литературно в романа не е изяснен, както Урумов с всичките си мисли и проблеми, които съществуват около него. Да не стане така, че да остане като прекалено негативен образ. Просто като четох драматизацията, обърнах книгата, за да видя точно какъв беше случаят с професора, дали това с

с извинение копеле не го направи нарочно да се ожени, за да доказва нещо на себе си, без разбира се, да съзнава, че едно от нещата, които убиват професора, е и това, подозирайки този именно наш съвременен герой, който във всички случаи носи и положителните качества на един съвременник.

Разбира се, че всички са прави, всички разбираме и коментираме, че има разни посоки, че са много посоките. Това отиване в Унгария може да звучи елементарно, но нашето самочувствие на българи е прекалено ниско, за да можем да повярваме, че един наш академик може да контактува с едно от големите светила на науката. Какво да се разкаже, че това е личност дълбоко уважавана в научните среди на света? Така че и в тази посока на извисяване, на общочовешка битка за защитаване на човешкото, нещата могат да намерят своето място.

Веднага си спомних нашите първоначални мъки в "Иван Кондарев". Прескачаме от едно в друго, в трето, в четвърто, в пето. Не сравнявам нещата, но нали има една приказка "Титай патило...", в един момент трябваше да се лишаваме от някои сцени, да се обединят други. Обявиха ни в елементарност външните другари, които странно защо ги няма днес тук. Сигурно това Асен добре може да си го обясни и да го направи. Нещата вървят като на кино, но много прави са колегите, които казват, че двата центъра трябва да си останат пределно ясни. При тях няма основни конфликти, между тях няма даже един скандал от научно гледище, или ако има, Сашо похвърля от време на време на професора, че се бори за мир, а употребява такива и такива изрази.

Явно е, че в съзнанието на Асен лежат всички тези неща, но все пак по-цялостно трябва да се направят нещата, минавайки не от общочовешката любов, а към едно конкретно вливане на любовта и да се види в кой момент този човек заобичва това момиче, което така непрекъснато му изневерява пинично.

Бих искал да се почувствува по-добре кога той идва влюбен. Тя катастрофира и бедствието ли беше причина, детето ли, след като много се коментира по това дете. Може би липсата на тези ремарки е причина за тази неяснота, но някак си лично на мене не ми става ясно в кой момент зрителят ще усети за настъпилите промени в този човек. Може би не съм усетил това, но трябва да се покажат промените, за да се почувствува именно развитието на този човек. Той тръгва от едно, за да заплаче накрая, а вие знаете как се стига до сълзи в един такъв студен рационален човек, за който и лакти, и всичко е позволено, а това е актуално, защото за жалост нашето съвремие е пълно с такива хора, а желанието ни е да усетим, че и тези хора могат да бъдат полезни и ценни за народа си.

КРУМ ТАБАКОВ:

Аз съжелявам, че също не съм чел романа, обаче за разлика от Пенчо не мога да кажа, че не ми стана ясна фабулата и ако съм чел романа, щял съм да разбера нещо повече. Нищо повече от това, за което се говори тук, не ми е убегнало заради това, че не съм чел романа. Всички многопосочни и богати идейни и образни ситуации ми станаха ясни.

Съгласен съм с почти всичко казано досега, искам само да кажа, че според мене Асен Шопов ще може в предстоящото време да изчисти и избистри по-важните взаимоотношения между героите. Това е разработка наистина техническа, на фрагменти, както каза Банчо. Може да се обогати главното и на първо място смятам, че основно трябва да се преработи първата трета от пиесата. Там имам чувството, че не е намерен практическият начин за поставяне на пиесата и затова ми се струва, че в първата трета липсва гръбнакът на драматургичното действие, липсва този възел, който да задвижи пиесата.

След това нещата със слабостите и достойнствата, за които се говори, и на сцените, и на конфликтите, и на действието тръгват добре, но в първата трета нещата ми се струват разпилени, крайно експозиционни и много дълги за сценично действие. Първата трета е това, на което някак си трябва да му се потърси нова сценична форма, ново прегрупиране на материала, освен ако Асен Шопов има някаква конкретна "хватка", която да си е намислил и с която да се осъществи всичко това, което също е възможно.

Другите неща мисля, че с доработване, с режисьорската работа ще могат да се оправят и да натежат по-главните неща.

Мисля, че не трябва да се прекалява с премахването на различните младежки сцени, защото те дават цвят и някакъв живот на сцената. Иначе ще се оголи главната линия. Тя трябва да се акцентира, но да не стане тезиса, ако се махнат всички епизоди.

На добър час!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Друг иска ли думата?

Шопов, искате ли да кажете нещо? Моля.

АСЕН ШОПОВ:

Най-напред искам да благодаря за всички бележки и споделени мисли, защото трябва да призная, че мене съветът ме вълнуваше изключително много и най-малко от тази позиция дали ще се приеме или не драматизацията, а от нужната справка, от усещането за това какво тя принася, какво възбужда, какъв ще бъде изводът и какво ще бъде главно онова, което аз бих могъл да взема сега на заем, като се има пред вид, че всичко казано е вярно и на всичко вярно има обяснение.

Вярно е това, че етапът е този - току-що свършена драматизацията и аз не можах да ви спестя тези 30 или 20 страници.

преди дистанцията, която на мене ми е нужна, защото буквално се давех в материала.

Трябва да си призная, че по едно време ме изплаши разговора, защото беше почти на границата на обидна оскъдност от разсъждения . Казвам по едно време, когато очаквах да видя ще се изкаже ли някой, при това има и отсъстващи другари, като имам предвид, че става дума за среща на амбицията на театъра с едно произведение на изключително ниво, на автор, който ангажира театъра и само по стечение на обстоятелствата - може би проявявам известна мнителност, ще ме извините за това - това се случва с мене и затова аз в случая се явявам посредник. Тоест "Нощ с белите коне" като произведение на Павел Вежинов, оценено по категоричен начин, ще кажа "обременено" от Димитровска награда, се среща с амбицията на театъра да принесе този роман на сцената и това най-малко ме изпълва с лекомислие, че аз мога да направя това. Тоест аз не мога да обещаая, че мога да направя това.

Вашата увереност, че Шопов може, знае и ще направи едип какво си, вероятно гарантира не представление, което ще може да се срещне с публиката, както в много случаи, но когато водим разговора върху него и аз, и вие, предполагам, че не водим този разговор за онова, което ще се появи и ще бъде възможно да отворим завесата и да кажем: може и да се гледа, а предполага анализа на намерението, т.е. този сложен, изключително сложен роман, тази изключително сложна картина на съвременния живот ще можем ли да приведем на сценичен език на сцената.

И ето, искам да отбележа няколко неща, които са верни, а в същото време свързани с известна отговорност. Малко произволно щезапочна от това, което каза Стефан, къде се разкриват промените в персонажа. За мене беше любопитно да слушам и да уловя да и у вас е установено усещане и дали четейки така наречената

драматизация, жанрово определена като роман, дали се улавя наличие на терен, на който да се развият тези промени, дали имате усещане, че ето ^Втази, тази и тази сцена може да се развиват такива промени в персонажа, които да правят сценичното движение на образите, или липсват такива сцени, в които това би могло да стане.

Тези неща съществуват в драматизацията не защото аз съм ги измислил, а защото те съществуват реално в романа и те са принесени, само че скрити в голяма степен в монтажния ^Бприём, на който е изградена драматизацията, на контекстуването - не знам дали има такава дума, на тази цел, да се добре до тази цел и да се получи смисъл от самото допиране. Тогава вероятно трябва да се оценяват на сцената тези отсенки в промяната на поведението на персонажа, който оценява собственото си поведение или собствените си реакции в морален и в друг аспект, тъй като от гледна точка на така нареченото сценично действие романът не може да се подчини на такава задача и твърдя това, без да съм сигурен, че друг някой няма да ме обори. Тоест основното изискване е да се изгради драматизация на базата на изграждане на сценично действие, но в романа този принцип не може да се извлече при конкретния случай.

Какво имам пред вид? Не мога да си позволя да пренапишам Павел Вежинов. Ангажирал съм се с това, че в книгата има достатъчно материал за мене, да го синтезирам, да го прекомпозирам, което е направено в голяма степен, така както казвате, че това е точно романът, но това в никакъв случай не е романът. Това е така разбъркано и размесено, че то вече придобива други стойности, друга логика на движението. И в този смисъл верността към романа съдържа и тенденцията към новата сценична постройка.

Ето защо сценичното действие не може да бъде подчинено на сетивното понятие за сценично действие, на сцената да протече

нещо, което да се изрази в някакъв конфликт. Това до голяма степен е обусловено от поведението на образите, които не се срещат в конфликтна ситуация, но и въобще не се срещат. Конфликта Сашо-Спасов, с който конфликтнува Урумов.

Люцканов зададе въпрос защо този човек така предателски действа. Вероятно поради обема на един роман и една драматизация от 115 страници това не може веднага да се долови от един единствен и първи прочит, не може да се долови този дълбок вътрешен конфликт, който почва някъде в началото на тези сто страници, а се проектира във финала на тези сто страници. Вероятно не могат да се свържат двата момента, които в едно представление би трябвало да съществуват много категорично. Това, че малко лекомислено си позволявам едно колективно авторство на нечист терен - ти ще напишеш тази статия, ще вземеш хонорара, аз ще се възползувам от това, че ти познаваш моя терен на дейност и мога да се доверя в този смисъл, но това е един изключително сериозен проблем от гледна точка на понятието съвременност. Доколко той е коректен или некоректен или доколко може да легне в моето съзнание като обременяващ момент на съвестта ми, което в крайната точка ще ме изправи пред необходимостта да отида и да се освободя от този факт, преди да умра, когато се чувствавам в прединфарктно състояние, да отида пред въпросния Спасов, за да разкрия авторството като проява на моето достойнство, което по своята друга логика на действие е такова, че тази билиардна топка ще отиде и ще удари Сашо преди появата на тази сълза, което представяне на сцената знаете как може да стане.

Коментирам това само като пример, за да споделя, че картината е изключително сложна и една нейна особеност е, че тази картина е музачно изградена. И колкото е вярно това, че ако може да се освободи от персонажа и от многотията, толкова по-добре биха

се сработили основни теми и основен персонаж на сцената. Когато човек пише пиеса, не се стреми да я украсява или допълва, а го влага като дълбоко съдържание, но тук това според мене е дълбоко невъзможно, освен ако самият Павел Вежинов не седне и реши да напише пиесата на тази тема, но тя ще има друга структура. Тук музайката, която трябва да изрази образа, не може да бъде подмината, защото всичко от което се освободим и отпаднем, ще накърни цялото и ще се получи някакъв контур както при старите стенописи, от които е опеляло и достигнало нещо до нас, но има празни полета. Затова нямам основание да премахвам някои неща, които ще ме доведат до вярното, което Азарян казва, Люцканов потвърждава и всички имате като усещане, което ме радва да го чуя. Емоционалният взрив, емоционалната зараза, емоционалната щафета или събуждането на емоционалната природа на този, който следва след мене, е така да се каже спасена.

Една от основните мисли, които Павел Вежинов според мене споделя в едно своеобразно опониране с казаното от Достоевски "Красотата ще спаси света", в случая е "Любовта ще спаси света".

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: И това не е вярно, но ...

АСЕН ШОПОВ: Аз не коментирам дали това е вярно или не, но в същността на произведението конфликтът съществува някъде между рационалното и емоционалното, ако мога така абстрактно да го изразя, т.е. до каква степен рационално сме способни чрез поведението на един Сашо да вървим в една посока и до каква степен чрез личния пример и емоционалния катарзис да коригираме правата на това поведение.

Ето защо изводът, до който мога да стигна, е че многопосочността на произведението отзвучава, сложността на произведението отзвучава и това че дистанцията за мене е нужна, без да ви давам обещание, че ще се промени характерът на произведението.

Трябва да се промени обемът, но структурата на произведението е тази, друга не би могла да бъде, защото това не е драматизация правена задраматизация и предоставена друг да я прави. Това е правено от нещо предназначено за сцената и едва ли някой друг би могъл да дешифрира, че вътре са закодирани чисто режисьорски намерения и ходове, които липсват като обяснителни бележки.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Това казах и аз.

АСЕН ШОПОВ: Благодаря ви за споделените мисли.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Другари, в основата имаме един роман, който е абсолютно утвърден от нашата литературна, културна и всякаква общественост, удостоен с Димитровска награда. Павел Вежинов е известен писател, това е едно от най-големите му постижения и ние, когато решихме да правим драматизация, са спряхме на този роман, тъй като той ни привлича със своите качества, със своите идеи, със своите образи, характери и с това, че ние не сме изправени пред риска на неизвестното като образи, характери и идеи. Това за нашия театър има голямо значение, тъй като ние не можем да правим експерименти с неща, които са неизвестни и т.н.

Нашата ориентация към произведението е абсолютно правилна.

От друга страна искам да кажа, че когато имаме среща с един роман, ние съзнаваме, че това е едно произведение, в което авторът има голямата възможност да се разполага твърде нашироко, твърде словохотливо, твърде много Впосочно в сюжетни линии и т.н. Романът е произведението, което дава тези възможности, макар че всички ние, познавайки литературата, съзнаваме, че в зависимост от епохата, от времето, романът също така постепенно, постепенно се събира между две корици все по-малко и по-малко. Сега е труднос

да се напише роман като "Война и мир", макар че има не по-малко епични събития. Смятам, че ви е ясно за какво говоря - за съвременния човек, за динамиката на времето, за тези темпове, с които живее съвременният човек, за информацията, за телевизията, за радиото, за всичко това, което го бомбардира и за невъзможността да седнеш и да четеш "Война и мир" 1 500 страници. Това са неща, които са напълно естествени и с които ние трябва да се съобразяваме. И по тази причина съвременният романист, когато пише - имам пред вид и Павел Вежинов - той, така да се каже, малко посъбира кориците. Но в същото време искам да кажа, че романът е единственият жанр в литературата и изобщо в изкуството, който дава една по-голяма възможност за многословност. Тоест романът е едно произведение, което дава възможност на автора да каже и да напише много неща. После критиката може да го поодяла и да каже, че тази сюжетна линия е излишна, че тези лирични отклонения са излишни, че тези поетични отклонения са излишни, но това е друг въпрос.

Когато ние се заемаме с романа "Нощем с белите коне", ние се заемаме с неговата драматизация и сценично претворяване, а не с показване на романа на нашата сцена, тъй като това не е възможно. Цялата словоохотливост, всички отстъпления, които има Павел Вежинов, ~~онзи~~ неща, които в добрия смисъл на думата имат малко булеварден ^{характер} вид, тези взаимоотношения между младите хора и различните реплики, които не бих допуснал да се казват на наша сцена, въпреки че Павел Вежинов е един от няколкото ми най-близки приятели и аз поддържам постоянен контакт с него, всички тези неща трябва да бъдат точно преценени и да се движим към главното.

Академик Урумов е една много сложна фигура, човек на възраст към 70 години, живял в няколко епохи, човек с едно отличително качество - това е човек с прогресивни възгледи, който се бори в науката за развитие на науката, против ретроградните схващания,

против рутината, против всичко това, което може да задържа развитието на науката и това не се отнася само за науката, това се отнася и за другите сфери на живота и обществото. Очевидно това е човек с прогресивни възгледи.

Академик Урумов работи в тази специална област на рака, но ^всвоите изследвания той кореспондира с много неща, които са свързани с космоса. Които от вас се интересуват по-широко и четат съчинения и списания на тези теми, знаят много добре как стоят нещата. Това е човек, който в най-добрия смисъл е за априлската политика на нашата партия в областта на науката. Извинете за примитивното изразяване, тъй като нещата в романа са от един по-късен етап и не става въпрос точно за това, но срещу неговите усилия, срещу неговата посока стоят хора или консерватори, или ретроградни, или неталантливи. Такива са Спасов, Азманов, ~~Израил~~ ^{Израил} това са хората, с които академик Урумов трябва да води борба, като около цялата тази история съществуват един куп други неща: спомени от миналото, съпругата Логофетова, която му изневерява, която умира и т.н.. Има една борба, която е борба решаваща за възгледите, за философията и за живота на академик Урумов. Това е борбата за прогресивното развитие на науката, за прогресивното развитие на човечеството, срещу всички тези ретроградни, консервативни и неталантливи хора, които присъствуват и които искат всичко да сведат до своето ниво, до своята бездарност, до своята посредственост и до своята ретроградност.

Това е един много сериозен и много съществен момент в произведението. Академик Урумов е безпартиен човек, което дава възможност на някои от тези "господа" да се чувствуват малко отгоре. Той е може би и недостатъчно борбен, поради което в един момент, в който те го упрекват за някои неща, той си подава оставката от директорството на института. Това, разбира се, в

никакъв случай не означава, че академик Урумов капитулира. Той не капитулирва, а предава щафетата на своя племенник Сашо. Това е човекът, който ще продължи прогресивната, живата линия в науката, в живота, в развитието на обществото и който ще продължи да се бори с всички противници на академика, затова защото те нито ще свършат, нито пък с тях приключва въпросът, раждат се нови. Става въпрос за обществено развитие и за обществена борба.

Тук присъствува темата за приемствеността, както каза Азарян, за това какво представляват взаимоотношенията между академик Урумов и между Сашо, между академик Урумов и неговите противници, между Сашо и противниците на академик Урумов и цялата тази история, която е основната история в произведението на Павел Вежинов.

Сашо - Криста - това е една друга сюжетна линия, която е интересна и важна, която има отношение към прочистването на този човек и към постигането на това, към което го тласка цялото поведение, целият пример на живота на академика. Но това не е основна линия. И всички странични неща, които са вплетени, са неща, които нямат място в тази работа, както и различните Кишовци и т.н. Може би по-скоро става въпрос за степента на тяхното присъствие, но основното в цялата тази работа се свежда до тази борба, която е борба на живот и на смърт, няма никаква грешка и никаква прошка в нея. Вие знаете, че това нещо не присъствува само в романа на Павел Вежинов, тези неща присъствуват навсякъде: и в изкуството, и в науката, и т.н. Оставам настрана американския академик, унгарския академик, защото това са неща, които имат значение за оценката на това, което представлява академик Урумов като светило в науката. Но тези основни неща ние в никакъв случай не бива да ги забравяме или да не им даваме полагащото се място за сметка на неща, които са второстепенни, третостепенни, странични и т.н.

защото всичко в тази драматизация не можем да вкараме.

Когато публиката влезе в салона, мога да ви гарантирам, че 80 на сто от нея няма да е чела романа на Павел Вежинов и дали ние ще пишем три или четири части, това няма никакво значение за нея. Публиката се среща с едно произведение, което по своята същност е ново произведение. Романът си е роман, произведението си е произведение. Ние правихме "Иван Кондарев", който по обем е три пъти по-голям от "Нощем с белите коне". Болеми усилия се положиха, добра драматизация се направи, имаме голям успех, но знаете, че това е нещо, което много трудно се подава на драматизация, а пък и трудно е да изключиш всичките тези неща, които са една политическа история, в която присъствуват исторически събития и личности.

Затова трябва да си даваме много добра сметка - аз говоря на Художествения съвет, не говоря на Асен Шопов, който се надявам, че слуша какво говоря, - че публиката не се интересува от всичките тези подробности, защото не ги познава, тя не познава в голямата си част основната материя, която ще я познават два или три салона. На първите две-три представления ще дойдат онези, които познават романа, ще дойдат критиците, за да видят какво са направили Асен Шопов и Народния театър, ще дойде публика, която чете, но от единадесетото представление ще идва публика, която не познава романа и ще се среща с това, което е наше произведение.

Затова наш дълг е, когато правим това произведение и го драматизираме, в максимална степен да се освободим от всички тези неща, които правят драматизацията преразказ на един роман на сцената, тъй като това не е необходимо и не е възможно. Аз също така се опитвам да работя в тази сфера и знам какво представлява един роман. А в същото време има една основна тъкан, основни драматични събития в едно произведение като този роман, които са неговото ядро и неговата ядка и това ядро ние трябва да потърсим,

да го извадим и да го покажем на почитаемата публика, а всичко странично, което е необходимо за аромат, показващ, че това е роман, че това е произведение на Ю. Павел Вежинов, че това е произведение, което третира една по-особена материя, може да се свие дотолкова, колкото да може публиката да разбере и за какво произведение става въпрос извън драматичните ситуации. Това е необходимо, за да отдадем дан на тези особености на стила на автора, на неговия възглед, на този аромат, който носи всяко произведение и т.н.

Съвсем не искам да кажа, че ние трябва да оголим произведението и да вървим към една гола сцена. Предполагам, че говорих достатъчно ясно, за да се разбере за какво става дума. Аз говоря за това какво е необходимо, какво трябва да бъде според мене, според моите възгледи. Може някои да не са съгласни с мен, но всички тук се изказваме и правим едно свободно обсъждане, в което един ще каже нещо, друг няма да се съгласи, но по пътя на това обсъждане ние трябва да стигнем до истината. А тази истина се състои във факта, че ние трябва да пресъздадем това голямо произведение на нашата литература със сценичен език. И това е задъчката на нашия режисьор Асен Шопов, който е човек талантлив, всички знаем това, и който положи големи усилия и голям труд върху драматизацията на този роман.

Какво можем да кажем сега конкретно? Можем да кажем, че той е съхранил духа, пък даже и буквата на този роман на Павел Вежинов. С това е съгласен и авторът, но ние тук имаме един текст от 115 страници без ремарките. Аз съм убеден, че съществуват редица неща, които повече или по-малко могат да бъдат поотрязани, защото сюжетните линии тук не са много. Това не е роман с 1000 сюжетни линии, те са по-малко, отколкото в "Иван Кондарев". Тук имаме академикът с неговите противници, Сашо и Кристи, дру-

гите неща са закачки за това, за онова, които могат да се намалят могат да се отрежат. Тоест ние сме по начало в една правилна посока. С това е съгласен и авторът на романа, който чете много внимателно драматизацията и си направи своите бележки, писа някои неща. Имаше дълъг разговор с Асен Шопов и аз също съм разговарял с него през всичкото време, през което поддържаме този контакт, за да изведем нашата работа на успешен край.

Абсолютно нормално е и достоверно, че това е един първи етап на работа. Иначе не би могло и да бъде, защото който не се е занимавал с такава работа, той не знае как става тя. Асен Шопов се занимава от скоро време с тази драматизация и това наистина е един труд, който заслужава адмирация и похвала. Мисля, че правилно се изразих преди малко, че лятото е време за работа и сега той чу добре какво се каза тук, ще разговаряме допълнително и с Павел Вежинов, защото ние наистина трябва да се стремим към този сценичен израз на произведението. Аз познавам много добре мъката на този, който е написал една страница и как ти е ужасно трудно след това да се освободиш от тази страница. Това се отнася и за Павел Вежинов, това се отнася и за Асен Шопов, който работи върху един чужд материал, но сто пъти пре_обръщайки го през главата си, този материал става негов и той изведнаж решава, че от това действащо лице и от тази реплика той не може да се освободи, няма начин да направи това.

Другари, тези неща са нормални. Ние като интелигентни хора трябва да ги знаем и трябва много хладнокръвно и хирургически да се отнасяме към всичко онова, което не е в основната посока, в основната линия и в основната същност на нашата работа, на тази работа, която нас ни интересува, за да се представим добре пред една публика, която не познава произведението. Театралната критика може да ни похвали, а след това да няма хора на представ-

лението, както и обратното - театралната критика може да ни пона-
ругае, че нищо не сме направили както трябва, обаче публиката
да хареса представлението. Нещата са някъде по средата, не е
хубаво нито едното, нито другото - да те харесва критиката, да
не те харесва публиката, нито пък да те харесва публиката, пък
да не те харесва критиката. Това са неща доста сложни, но общо
взето те са ни добре познати. Може Владо Каракашев да казва,
че не е хубаво едно произведение, Димитър Канушев да казва, че
е хубаво, това няма значение, тяхната работа винаги е да дърпат
уши. Вие си спомняте, ~~те са~~ ^{НЕ става за Лижнстрата!} критиката прави чест на Лижканов,
че всичките неща ги направихме както трябва. Мене лично като ръко-
водител на този театър трябва да ви каже, че ~~не е~~ ^{от по-малкото не} кри-
тиката по този повод хич не ме смущава. Това е едно представле-
ние, което е много хубаво, много интересно, интересно и за наша-
та труппа. Почитаемата критика, ако не и_ска да забележи и отбе-
лежи това нещо, то си е нейна работа, ще минем и без нея, важ-
ното е, че народът гледа представлението, хубаво му е, приятно му
е и излиза освежен, разтоварен от една хубава радост, с която се
среща.

Мисълта ми е, ние не бива да търсим нито едното, нито
другото, а трябва хем да бъдем верни на произведението, хем
произведението да бъде освободено от тази многословност и да
отидем към главното, като нищо няма да ни пречи тук и там да турим
нещо, което е необходимият аромат и необходимата характеристика,
че произведението го е написал Павел Вежинов, а не го е написал
Стоян Даскалов. За това става дума, когато правим една драмати-
зация .

Аз смятам, че до първи септември има достатъчно време
месец и половина. Асен Шопов е човек работлив и трябва да изпол-
зува това време.

В заключение искам да кажа, че много съм доволен от това детайлно и сериозно обсъждане на драматизацията, направено от Художествения съвет. Благодарен съм на всички другари, които се изказаха. Това бяха изказвания, които дадоха възможност да разберем, че наистина е положен много труд, сериозни усилия върху духа на това произведение, че духът на произведението е уловен в тази драматизация, че той присъствува с цялата си сложност, с всичките си идеи, с главните си образи, че Художественият съвет приема тази драматизация и препоръчва на режисьора да продължи своята работа до есента, когато ръководството на театъра и лицето на директора и на главния драматург ще види окончателния вариант и ще го представи на вниманието на Художествения съвет за приемане на разпределението.

Моля режисьорът да си проведе, ако иска, допълнителни консултации, да потърси помощ, ако му е необходима, с оглед към края на м. август да завърши тази работа, която намери за необходима и да представи произведението на мен. С главния драматург и с него ще видим какво трябва да направим, за да пуснем работата в движение, защото това е много необходимо за нашия театър. Аз смятам, че тази работа ние имаме всички възможности да доведем до успешен край, затова защото в първото си встъпление Асен Шопов изобщо не говори за методите, с които той смята да пресъздаде произведението. За някои особености той има пред вид някои неща, но в процеса на работата нещата ще се доуточняват. Това засъжаление не ни е за първи път, но какво да правим, като няма оригинални пиеси. Принудени сме да правим неща, които н_е знаем как ще станат, обаче от друга страна не бива да бъдем мухльовци и нерешителни, а да тръгваме и с таланта на режисьора, с таланта на тази трупа, с която разполагаме от актьори, да изведем работата до успешен край.

С това мисля, че можем да приключим.

Има ли някакви въпроси?

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Какво ще правим с точка втора - за пенсионирането?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Такъв въпрос няма, ние го решихме на предишното заседание на дирекционния съвет. Аз просто съм направил грешка.

Закривам заседанието.

/Закрито в 18,20 ч./

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Д. Фучеджиев
/Д. Фучеджиев/

СТЕНОГРАФ:

А. Ангелов
/А. Ангелов/

Бюро за стенографиране и
квалификация - ДСИ - МНП
тел. 83-18-31, 83-11-94